

Отже, за даними показників критерію χ^2 в експериментальній і контрольній групах до і після тренінгу розвитку професійно значущих характеристик особистісної зрілості майбутніх психологів ефективність формувального експерименту підтверджена. Після проведення тренінгу відбулося статистично значуще підвищення рівня розвитку професійно значущих характеристик особистісної зрілості майбутніх психологів, що було завданням нашого дослідження. Тобто можна констатувати, що даний тренінг є ефективною формою роботи для оптимізації професійно значущих характеристик особистісної зрілості майбутніх психологів. У перспективі подальших досліджень – розробка на основі результатів формувального експерименту методичних рекомендацій для студентів і викладачів щодо розвитку професійно значущих характеристик особистісної зрілості майбутніх психологів під час професійної підготовки у вузі.

Література

1. *Дідик Н.М.* Професійно значущі характеристики особистісної зрілості майбутніх психологів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Дідик Наталія Михайлівна. – К., 2013. – 353 с.
2. *Корольова К.* Психологічний тренінг як засіб особистісного зростання / К. Корольова // Соціальна психологія. – 2010. – №3. – С. 76–84.
3. *Міненко О. О.* Особистісне змінювання в процесі професійної підготовки студентів-психологів: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Міненко Ольга Олександрівна. – К., 2004. – 180 с.
4. *Потапчук Л. В.* Психологічні особливості становлення особистісної зрілості старшокласників : дис. ... канд. психол. н.: 19.00.01. – Луцьк : Волинський державний університет імені Лесі Українки, 2001. – 205 с.
5. *Рамендик Д. М.* Тренінг личностного роста / Д. М. Рамендик. – М.: ФОРУМ – ИНФРА-М, 2007. – 176 с.
6. *Темрук О. В.* Розвиток особистісної зрілості майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Темрук Олена Василівна. – К., 2006. – 198 с.
7. *Штепа О. С.* Диспозиційна модель особистісної зрілості : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05 / Штепа Олена Станіславівна. – Львів, 2003. – 146 с.

Відомості про автора:

Дідик Наталія Михайлівна – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені І.Огієнка.

Статтю подано до друку 10.04.2015.

УДК 159.9

© О. О. Лінецька, 2015 р.

О. О. Лінецька (м. Одеса)

ОСОБИСТИЙ МІФ ЯК ВАРІАТИВНА ЧАСТИНА ОБРАЗУ СВІТУ ОСОБИСТОСТІ

В статті особистий міф розглядається як варіативна частина образу світу особистості та представляє собою закодовану систему етнічних та професійних смислів. Функціонування особистого міфу в індивідуальній психіці розкривається через механізми метафоризації та категоризації. Дослідження змістових особливостей особистого міфу суб'єкта здійснювалось шляхом візуального асоціативного експерименту. Обробка результатів здійснювалась за допомогою якісного ідіотетичного аналізу змісту особистого міфу.

Ключові слова: особистий міф, образ світу особистості, метафоризація, категоризація.

В статье личный миф рассматривается как вариативная часть образа мира личности и представляет собой закодированную систему этнических и профессиональных смыслов. Функционирование личного мифа в индивидуальной психике раскрывается посредством механизмов метафоризации и категоризации. Исследование содержательных особенностей личного мифа субъекта осуществлялось с помощью визуального ассоциативного эксперимента. Обработка результатов осуществлялась с помощью качественного идиотетического анализа содержания личного мифа.

Ключевые слова: личный миф, образ мира личности, метафоризация, категоризация.

In article the personal myth is considered as variable part of an image of the world of the personality and represents the coded system of ethnic and professional meanings. Functioning of the personal myth in individual mentality reveals by means of mechanisms of a metaforization and categorization. Research of substantial features of the personal myth of the subject was carried out by means of visual associative experiment. Processing of results was carried out by means of the qualitative idiotetick analysis of the contents of the personal myth.

Keywords: personal myth, image of the world of the personality, metaforization, categorization.

Проблема. Незважаючи на широке використання в психології поняття «особистий міф», малодослідженими залишаються його сутність та змістове наповнення, особливості формування та функціонування цього феномену в індивідуальній психіці. Вирішення цих питань можливе шляхом реконструкції змістової моделі образу світу суб'єкта, що відкриває доступ до комплексних досліджень в області психології особистості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення особистої міфології в рамках психологічної науки прослідковується в працях К.Г.Юнга, Д.Файнштейна та С.Кріпнера, Е.Кріса, І.Ю.Черепанової, А.М.Лобка, С.Ю.Гуцол та ін. В трактовці К.Г. Юнга особистий міф є неусвідомлюваним сценарієм тієї п'єси, яку свідомість розігрує за активної участі архетипів колективного несвідомого [15]. В залежності від проходження особистістю певного етапу індивідуалізації актуалізуються специфічні поєднання архетипів, що зумовлює варіативність особистого міфу на протязі життя. Тобто, особистий міф як медіатор колективного та особистісного несвідомого транслює архетипні змісти в ціннісно-смысловий простір особистості згідно з актуальним етапом її індивідуалізації. Вивчення особистого міфу неодмінно торкається проблематики образу світу особистості, що виступає основою смислової сфери суб'єкта.

Яким же чином людина в процесі життєдіяльності керується «особистісно зумовленим, достеменно невідрефлексованим, інтегративним відношенням суб'єкта до оточуючого світу, яке несе у собі наявні у суб'єкта ірраціональні установки»? [1, с. 16]. По-перше, дане визначення стосується особистого міфу в структурі образу світу особистості. По-друге, на Заході вже давно намагаються відійти від розуміння міфології як різновиду хибних уявлень. Зокрема, в працях Д.Файнштейна та С.Кріпнера особистий міф розглядається як цілісне утворення, що виконує особливі функції у психіці людини, що не зводяться до викривленого сприйняття дійсності чи некритичного відігравання стереотипних патернів поведінки. Так, на думку вчених, особистий міф доречно розглядати як модель, за допомогою якої люди «кодують та організують свої сприймання, почуття, думки та дії...» [9].

С.Ю.Гуцол під особистим (особистісним) міфом розуміє «досеміотичне невербальне утворення, систему як неусвідомлюваних, так і почасті усвідомлюваних образів та інтенцій, які організуються навколо стрижневих тем існування та формують ціннісну ієрархію особистості та її базові способи сприйняття» [2]. Особистий міф складається з нашарувань когнітивно

непереробленої або неузгодженої емоційно-образної інформації, представлена в символічній формі [2]. Внаслідок цього змістове наповнення особистого міфу важко піддається рефлексії. Однак дане трактування лише окреслює специфіку особистого міфу, але не дає конкретної відповіді стосовно його змісту.

Щоб розв'язати це складне питання, ми пропонуємо звернутись до генезису образу світу особистості. Формування образу світу особистості відбувається в межах того культурного середовища, в якому вона виховується. В процесі соціалізації на основі системи суспільно вироблених значень, закріплених в мові, предметах культури, нормах та еталонах діяльності складається ядерний пласт символічної репрезентації етнічної картини світу. За В.П.Завальниковим, «етнічна картина світу є особливим структурованим уявленням про світобудову, характерним для членів того або іншого етносу, що з одного боку, має адаптивну функцію, а з іншого боку – втілює в собі ціннісні доміанти, властиві культурі конкретного народу» [6, с. 37-38]. В процесі індивідуалізації визначається етнічний образ світу особистості, що представляє собою сукупність уявлень, знань, установок, схильностей, які пов'язані з індивідуальним засвоєнням соціальних форм життєдіяльності [6]. Отже, побудова етнічного пласта образу світу здійснюється внаслідок засвоєння та відбору суб'єктом змістів етнічної картини світу. Наступним важливим чинником становлення образу світу особистості є здобуття професії, оволодіння якою зумовлює специфічне бачення світу. Адже суб'єкт діяльності в процесі професіоналізації не просто долучається до певної професійної ментальності, а засвоює лише ті аспекти діяльності, які співзвучні актуалізованому образу професії. Таким чином, на нашу думку, змістове наповнення образу світу особистості складають смислові утворення етнокультурного та професійного забарвлення, набуті в процесі життєдіяльності. Згідно з сучасним голографічним принципом, за яким кожен елемент голограми несе в собі інформацію про всю систему в цілому, можна стверджувати, що змісти особистого міфу визначає закодована система етнічних та професійних смислів.

Наступним питанням є з'ясування механізмів функціонування особистого міфу в індивідуальній психіці суб'єкта. Специфіка особистого міфу як смислового утворення полягає в тому, що він є узагальненням ситуативного досвіду особистості, який має своєю складовою значуще переживання [10]. Саме воно розставляє смислові акценти і формує стійку емоційну установку, фільтр сприймання та розуміння дійсності [10]. Дж.Лакофф пояснює, що наша буденна понятійна система, в рамках якої ми мислимо та діємо, метафорична за своєю суттю, проте вона не завжди нами усвідомлюється [13]. За Д.Джейнсом, метафора – це первісний досвід, що має за мету описування переживань, які в подальшому можуть закласти у свідомість нові моделі, розширити межі суб'єктивного досвіду [13]. Пізнавальний аспект метафори через звернення до особистісного досвіду дає можливість скласти уявлення про той об'єкт, для якого ще немає назви, немає категорії [3]. Почуттєвий аспект функціонування метафори формує особистісні переживання, також залучаючи індивідуальний досвід [3]. П.Рікер розглядав метафору як потік образів, породжених смислом, як розгортання смислу в образі [13].

Метафора здатна поєднувати в собі абстрактне та конкретне та становить механізм, що приводить до взаємодії особистісні та колективні смисли. Отже, метафоризація розглядається нами як процес трансляції смислів з колективного несвідомого до особистого несвідомого особистості, в результаті якого відбувається спонтанна актуалізація особистого міфу суб'єкта. В свою чергу, система особистісних смислів організується в «стійку категоріальну шкалу, представлену в психіці суб'єкта на рівні глибинних структур образу світу, що виражає значущість для суб'єкта певної характеристики (параметра) об'єктів та явищ дійсності (чи окремого їх класу), та яка виконує функцію диференціації та оцінки об'єктів та явищ за цим параметром, наслідком чого є приписування їм відповідного життєвого смислу» [5, с. 217]. Згідно з теорією Дж.Брунера, всяке сприйняття передбачає акт категоризації: все, що сприймається, набуває свого значення в залежності від того, до якої категорії відноситься.

За Е.В. Ільєнковим, за допомогою категорій взагалі «стає можливим зв'язний досвід, тобто розрізнені сприйняття фіксуються у вигляді знання» [4, с. 67]. Д.О.Медведєв вважає, що «когнітивна складність образу світу виражається в кількості, якості та особливостях взаємозв'язку категорій, якими володіє конкретний суб'єкт для осмислення світу й самого себе» [7]. Так, «за характером категорій, якими користується свідомо або несвідомо людина при описі різних фрагментів дійсності, можна судити не тільки про її ставлення до даних фрагментів, але й, в цілому, про провідне емоційне забарвлення світосприйняття даного суб'єкта» [7]. В.Ф.Петренко звертає увагу на те, що синкретичні, метафоричні, образні узагальнення є властивістю буденної свідомості. Вирішальну роль у таких узагальненнях відіграють емоції, що здійснюють перехід на «глибинніші та менш розчленовані рівні категоризації. Це дозволяє встановити більш широкі і менш конкретні асоціативні зв'язки між об'єктами» [8, с. 73]. Змістовно ці узагальнення конденсуються в стійку систему образів і символів, яка функціонує як категоріальна система, яка «дублює чи заміщує в деяких випадках категоріальну систему природної мови» [8, с. 80]. Отже, категоризація представляє собою механізм сприйняття, упорядкування, структурування поступаючої інформації в систему особистісних смислів.

В залежності від домінуючих когнітивних процесів, кожній особистості властивий певний стиль пізнавального відношення до світу. Ці когнітивні процеси описуються за допомогою трьох вимірів – концептуалізації, сприйняття та символізації. Концептуалізація – когнітивний процес, який фокусується на поняттях, їх формуванні та розробці. Цей процес спирається більше на дедукцію. Сприйняття – когнітивний процес, який фокусується на спостереженнях, сенсорних даних. Для нього більш характерний індуктивний висновок. Символізація – когнітивний процес, фокусом якого є створення символів, які певним чином репрезентують реальність. Ці когнітивні процеси формують когнітивну систему, над якою будується стильова система, представлена трьома епістемологічними стилями. Епістемологічні стилі – індивідуально-своєрідні форми пізнавального ставлення до навколишнього світу й самого себе як суб'єкта пізнавальної діяльності.

Д.Уорделл та Дж.Ройс виділяють наступні епістемологічні стилі [14]: 1) раціоналізм – стиль пізнання, пов'язаний з оцінкою надійності знання за логічною погодженістю. Основним когнітивним процесом тут виступає дедукція; 2) емпіризм – стиль пізнання, характерний для людини, чий погляд на реальність детермінований перцепцією та конкретно-образним досвідом. В основі цього стилю лежить сприйняття та пошук сенсорного досвіду, а переважним шляхом отримання нового знання є індукція; 3) метафоризм – стиль пізнання, характерний для людини, яка спирається на метафоричний досвід символічного походження. Перевірка достовірності знань про світ здійснюється в рамках інтуїції, що задіює як свідомі, так і несвідомі аспекти. На основі трьох базових способів мислення виділяються образи світу: емпіричний, раціоналістичний та метафоричний [14].

Для з'ясування змістових особливостей особистого міфу як варіативної частини образу світу особистості, нами був проведений візуальний асоціативний експеримент. Вибірка складалась з 30 студентів-психологів 4 та 5 курсів (експериментальна група) та 30 студентів-філологів 1 курсу (контрольна група). Такий склад вибірки дозволяє порівнювати дані студентів з практично сформованим образом світу психолога та дані студентів з буденними уявленнями щодо професії психолога. В дослідженні актуалізація особистого міфу здійснювалась завдяки механізму метафоризації. Для цього ми використовували спеціальні зображення, споглядання яких мало метою продукування метафор. Образ, який покладений в основу метафори, грає роль внутрішньої форми з характерними для даного образу асоціаціями, які посилюють процес смислоутворення.

Стимульний матеріал складався з 16 кольорових картинок, поділених на 2 блоки: а) етнознаки; б) образ професії психолога. Вибір картинок до шкали «етнознаки» базувався на основі етнічних констант і цінностей української культури. Вибір картинок до шкали «образ професії психолога» спирався на архетиповий образ майстра певної професії, зняряддя праці, ідеальний продукт професії, психологічні особливості професії. Отримання максимально достовірних даних

забезпечувалось тим, що на сприйняття кожного візуального об'єкту та реагування на нього першими асоціаціями, які прийшли на згадку, була відведена тільки 1 хвилина. Оскільки особистісні смисли на основі досвіду організуються в психіці в певну категоріальну шкалу, досліджувані отримували наступну інструкцію: «Розподіліть будь-ласка картинки за категоріями, яким вони відповідають. Категорій може бути скільки завгодно».

Зупинимось більш детально на обраних нами візуальних стимулах. До блоку «етнознаки» ввійшли наступні зображення: хата, поле, засіяне житом, калина, козак, чорт, герб України, Т.Г.Шевченко, українка. Хата – символ Всесвіту; батьківщини, рідної землі; безперервності роду; тепла, затишку; святості; добра і надії; материнської любові; захисту і допомоги. Жито – символ життя; плодючості, достатку; здоров'я, щастя; символ неперервності роду, етнічної свідомості, духовності українців. Жито – одна із найдавніших злакових культур на Землі. Зерно, колосся, снопи, хліб стали ритуальними, символічними ще з часів Трипільської культури. Праукраїнці, одвічні хлібороби, розглядали жито як основу життя. Калина – символ вогню, сонця; неперервності життя, роду українців; України, батьківщини; дівочої чистоти й краси; вічної любові, кохання, вірності; гармонії життя та природи; материнства; плодючості; символ нескореності та стійкості; українського козацтва; незрадливої світлої пам'яті; єдності нації; потягу до своїх традицій, звичаїв. "Без верби й калини – нема України", – каже народна мудрість. Козак – символ України, її одвічної боротьби за волю та незалежність; мужності, лицарства, самопожертви, геройства [11]. Чорт є значною амбівалентною фігурою українського фольклору. В образі чорта поєдналися уявлення людей про духовного вчителя, радника, хранителя та помічника (Даймон Сократа) та злого духа, що чинить людям капості, але якого можна перехитрити (чорт М.В.Гоголя). В аналітичній психології Чорт розглядається як проекція тінювих вмістів несвідомого особистості. На шляху індивідуалізації найбільш плідною вважається творча взаємодія людини зі своїм темним началом. Герб України – символ української державності. Тарас Григорович Шевченко – символ України; цілого народу, його плоті і крові; голосу України; істинно народного поета; божого пророка для України; перемоги українського народу над фізичним і духовним кріпацтвом; нездоланності України; невмирущої слави, віщого поклику, слова; таланту і генія українського народу; Кобзаря – співця народної долі. Поет був втіленням високого патріотизму, любові до батьківщини та трудового народу. Українка, вбрана у вишиванку з вінком на голові, уособлює собою душу України. Зокрема, вишиванка – символ здоров'я, краси, щасливої долі, родової пам'яті, порядності, чесності, любові, святковості; оберіг. Вінок – символ слави, перемоги, святості, щастя, успіху; скорботи, смерті; могутності, миру; Сонця; влади; цнотливості, молодості, дівочтва. Коса дівоча – символ глибокого духу дівочої цнотливості; символ дівування; охайності, чистоти, чепурливості; краси; внутрішнього єства, природної потреби краси і честі українки. Як відомо, у багатьох міфопоетичних системах волосся символізувало радість життя, духовний розвиток, плодючість [11].

До блоку «образ професії психолога» ввійшли наступні зображення: архетипова композиція-ілюстрація К.А.Сомова до обкладинки книги А.А.Блока «Ліричні драми» (1907 р.), З.Фрейд, відьма, грецька літера «Пси», піщаний годинник, психологічний тренінг, К.Г.Юнг, психологічне консультування. Ілюстрація К.А.Сомова до обкладинки книги А.А.Блока «Ліричні драми» (1907 р.) представляє собою композицію із архетипічних фігур людської психіки Амура, Пікової Дами, Трікстерши, Смерті та Чорта. З.Фрейд – австрійський психолог, психіатр та невролог, засновник психоаналізу, відомий своїми працями про структуру психіки людини, змістове наповнення несвідомого та сексуальність. Відьма – мудра жінка, яка добре володіє інтуїцією, архетип психолога. Грецька літера «Пси» – символ психології. Зовнішній вигляд літери Ψ символізує тризуб грецького бога моря Посейдона, культ якого на той час був дуже широко поширений в Давній Греції. Самий же тризуб Посейдона означає розподіл світу на три сфери: земну, небесну та духовну, та є союзом трьох першоелементів – повітря, води та землі. Піщаний годинник – символ екзистенційних роздумів над смыслом буття. Психологічний тренінг – як один із основних методів групової роботи в психології, що передбачає активне навчання навичкам поведінки та стимулює розвиток особистості.

К.Г.Юнг – учень З.Фрейда, швейцарський психіатр, містик, основоположник аналітичної психології. Розробив вчення про архетипову основу колективного та особистого несвідомого. Психологічне консультування – основна форма професійної діяльності психолога, направлена на надання психологічної допомоги психічно нормальним людям.

Обробка результатів здійснювалась за допомогою якісного ідіотетичного аналізу змісту особистого міфу. В першу чергу аналізувалися асоціації, викликані зображеннями, по-друге – категорії свідомості. Асоціації до зображення «хати» репрезентують традиційний побут українців (хата, пічка, скотина, робота, колодязь, город, сало, борщ) та сімейні цінності (велика родина, бабуся, дідусь, затишок, відвертість, пісня, Шевченко, діти, гармонія, добро, спокій, любов, щастя). Поле, засіяне житом та пшеницею, яке покладено за основу прапора України, асоціюється у студентів з багатством країни. Хліб, вирощений на своїй землі, поєднує в собі метафори життя, праці, свободи та миру. Уявлення українців про калину складають наступні смисли: 1) ліки, варення; 2) символ України, любові, щастя та здоров'я; 3) наближення осені, морозу; 4) народна пісня. Образ козака характеризується патріотизмом, свободою, боротьбою та відвагою. На думку респондентів, виконання козаком народної пісні сповнено журбою та волею до свободи. В колективному несвідомому студентів козак пов'язується з Кобзарем українського народу Т.Г.Шевченко. Асоціації до зображення «чорта» супроводжуються спогадами з дитинства від перегляду фільму «Вечори на хуторі біля Диканьки» (за однойменним твором М.В.Гоголя). При цьому більшістю досліджуваних акцентується увага на негативних рисах цього персонажу, а саме: хитрість, підступність, агресія та обман. Сприйняття чорта як зло спричинює переживання страху перед потойбічними силами.

Герб для студентів виступає символом єдності нації, сили, свободи та незалежності України. Походження тризубу асоціюється з анаграмою слова «воля», князем Києм часів становлення Київської Русі та атрибутом морського царя Посейдона. Державна символіка гербу разом з гімном України продукують такі асоціації, як патріотизм, вишиванка та метафори, пов'язані з любов'ю, миром, дітьми та майбутнім. Проте також простежується і негативні реакції у деяких досліджуваних, що пов'язано з воєнним конфліктом на Сході України.

Кобзар Т.Г.Шевченко сприймається сучасниками крізь призму його нелегкої долі та мотиву боротьби, відбитих у його віршах. У творчості народного поета транслюється національна ідея України, що полягає у волі, правді та любові до Батьківщини. Предметнення національної ідеї в образі українки символізує у досліджуваних Україну, красу, молодість, кохання, жіночність, патріотизм, старовинні обряди, гармонію та їх національну ідентичність.

У професійному образі світу психологів домінує ставлення до професії як до гармонізуючого фактору розвитку особистості, джерелу можливостей та сили. Авторитетною ними визнається психоаналітична теорія особистості З.Фрейда, крізь призму якої згадується теорія колективного несвідомого К.Г.Юнга. Зображення «ситуації тренінгу» у психологів, на відміну від контрольної групи, включає емоційний компонент (інтерес, переживання, довіра, радість, відвертість, сльози тощо).

Студенти-філологи, які не мали досвіду участі у тренінгах, оцінюють дане зображення, як мозковий штурм, зібрання, раду, літературний вечір, клуб анонімних алкоголіків, групу студентів, які вивчають іноземну мову. Ситуація психологічного консультування одноставно сприймається психологами такою та наділяється відповідними професійними смислами, а саме: інтерпретація, вміння слухати, розуміння, психоаналіз та допомога. У середовищі філологів дане зображення викликає зовсім протилежні смисли: прийом у лікаря, вагітність, хвороба, отруєння, опитування, відпочинок тощо.

Зображення «піщаного годинника» є універсальним символом для всіх людей та включає в себе семантику життя та смерті, долі та швидкоплинності часу.

Ілюстрація К.А.Сомова до обкладинки книги А.А.Блока «Ліричні драми» як універсальна символічна композиція демонструє весь арсенал можливих взаємовідносин з власним несвідомим: 1) витіснення (таємниця, містика, брехня, казка, нереальне); 2) раціоналізація (ініціація, бал,

маскарад, весілля, гра зі смертю, договір з потойбічним); 3) проекція (пристрасть, фатальне кохання, добро і зло, ангели і демони, суд); 4) ігнорування (готика, декаданс, картина, живопис, мистецтво). Ампліфікація смислів стосовно відьми як архетипової провідниці у світ колективного несвідомого включала такі асоціації як: магія, чаклунка, містика, гадання, таємниця, брехня, шарлатанство, таємне знання, потойбічний світ, здібності, вода, ліс, хатинка.

За особливостями категоризації для більшої частини вибірки психологів 60% характерний емпіричний образ світу, для 33% – раціональний та для 7% – метафоричний. Отримані дані пов'язані зі специфікою діяльності психолога, яка базується на емпатичному сприйнятті та конкретно образному мисленні. В цілому результати дослідження надають цінний матеріал для подальшого проведення психологічного консультування.

Висновки. Таким чином, результати дослідження свідчать, що змісти особистого міфу констелюються в систему етнічних та професійних смислів, яка функціонує на основі механізмів метафоризації та категоризації. Перспективи подальших розвідок полягають в синтезуванні суб'єктом змістів оприявленого особистого міфу та створенні на їх основі індивідуального авторського міфу.

Література

1. *Берулава Г.А.* и др. Роль стереотипов психической активности в развитии личности. / Под общей редакцией Г.А.Берулава. – Москва, Изд-во «Гуманитарная наука», 2010. – 157 с.
2. *Гуцол С.Ю.* Особистісний міф як чинник упорядкування й організації психічної реальності індивіда / С. Ю. Гуцол // Вісник національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут": Філософія. Психологія. Педагогіка . – 01/2008. – N1 . – С. 98-105.
3. *Жовтянська В.В.* Трансформації смислу в соціокультурному просторі: [монографія] / В. В. Жовтянська; НАПН України, Ін-т соц та політ. психології. – К.: Імекс, 2012. – 255 с.
4. *Ильенков Э. В.* Диалектическая логика. Очерки истории и теории. / Э.В. Ильенков, 2-е изд., доп. – М.: Политиздат, 1984. – 320 с.
5. *Леонтьев Д. А.* Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности / Д.А. Леонтьев. – М.: Смысл, 1999. – 487 с.
6. *Лозова О.М.* Методологія психосемантичних досліджень етносу. Монографія/ О.М.Лозова. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 176 с.
7. *Медведев Д. А.* Образ мира как внутренний фактор развития личности студента педагогического вуза: дис...канд. психол. наук: 19.00.07 Ставрополь, 1999. – 206 с.
8. *Петренко В.Ф.* Психосемантика сознания / Монография. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1988. – 208 с.
9. *Проблеми психологічної герменевтики: Монографія* / Наталія Василівна Чепелева, Т. М. Титаренко, М. Л. Смульсон, В. В. Андрієвська и О. О. Зарецька; В.о. АПН України. Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. – К.: Міленіум, 2004. – 276 с.
10. *Проблемы психологической герменевтики* / Под ред. Н.В. Чепелевой. – К.: Издательство Национального педагогического университета им. Н.П.Драгоманова, 2009. – 382 с.
11. *Словник символів* / Потапенко О. І., Дмитренко М. К., Потапенко Г. І. та ін. – К.: Народознавство, 1997. – 156 с.
12. *Смирнов С.Д.* Мир образов и образ мира как парадигма психологического мышления. / С.Д. Смирнов. // Мир психологии. – 2003, №4. – С. 18-31.
13. *Теория метафоры: Сборник: Общ. ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной.* – М.: Прогресс, 1990. – 512 с.

14. Холодная М. А. Когнитивные стили. О природе индивидуального ума. 2-е изд., перераб. – СПб. «Питер», 2004. – 384 с.
15. Юнг К.Г. Психология бессознательного / Пер. с нем. – М.: ООО «Издательство АСТ»; «Канон+», 2001. – 400 с.

Відомості про автора:

Лінецька Ольга Олександрівна – аспірантка кафедри соціальної та прикладної психології Одеського Національного Університету імені І. І. Мечникова.

Статтю подано до друку 15.04.2015.

УДК 159.923.2:378.147

© Д. М. Туркова, 2015 р.

Д. М. Туркова (м. Кривий Ріг)

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ АВТОНАРАТИВІВ МАЙБУТНІМИ ПРАКТИЧНИМИ ПСИХОЛОГАМИ

У статті розглядається специфіка нарративного аналізу. Надається інформація про підходи до інтерпретації нарративного тексту. Прислідяється увага розумінню співвідношень між нарратологією і теорією інтерпретацій. Розкривається суть нарративної терапевтичної практики. Показується специфіка нарративу клієнта і того значення, яке закладається в його основу для ефективного терапевтичного процесу. Розглядаються ефективні способи дослідження авторського нарративу. Подаються матеріали дослідження інтерпретації автонарративів майбутніми практичними психологами. Аналізується роль механізмів психологічного захисту особистості при інтерпретації автонарративів.

Ключові слова: нарративний аналіз, автонарратив, інтерпретація нарративу, механізми психологічного захисту, майбутній практичний психолог.

В статье рассматривается специфика нарративного анализа. Предоставляется информация о подходах к интерпретации нарративного текста. Уделяется внимание пониманию соотношений между нарратологией и теорией интерпретаций. Раскрывается суть нарративной терапевтической практики. Показывается специфика нарратива клиента и того значения, которое закладывается в его основу для эффективного терапевтического процесса. Рассматриваются эффективные способы исследования авторского нарратива. Подаются материалы исследования интерпретации автонарративов будущими практическими психологами. Анализируется роль механизмов психологической защиты личности при интерпретации автонарративов.

Ключевые слова: нарративный анализ, автонарратив, интерпретация нарратива, механизмы психологической защиты, будущий практический психолог.

The specific of narrative analysis is examined in the article. Information is given about going near interpretation of narrative text. Pay attention to understanding of betweenness narratologie and theory of interpretations. Essence of narrative of therapeutic practice opens up. Shown specific the narrative by client and that value that is mortgaged in his basis for effective therapeutic process. The effective methods of research of autonarrative are examined. Materials of research of interpretation of autonarrative are given by future practical psychologists. The role of mechanisms of psychological defence of personality is analysed during interpretation of autonarrative.

Keywords: narrative analysis, autonarrative, interpretation of narrative, mechanisms of psychological defence, future practical psychologist.